Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. liepos 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Pamatinis sprendimas 2008/675/TVR – Atsižvelgimas į ankstesnį kitoje valstybėje narėje priimtą apkaltinamąjį nuosprendį naujoje baudžiamojoje byloje – Speciali kitoje valstybėje narėje priimto apkaltinamojo nuosprendžio pripažinimo procedūra – Ankstesnio sprendimo peržiūrėjimas ir perkvalifikavimas – Abipusio pripažinimo principas – SESV 82 straipsnio 1 dalis“

Byloje C-390/16

dėl *Szombathelyi Törvényszék* (*Sombathėjaus* bendrasis teismas, Vengrija) 2016 m. gegužės 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. liepos 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

Dániel Bertold Lada

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, einantis antrosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai C. Toader, A. Prechal (pranešėja) ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius administratorius I. Illéssy,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. gruodžio 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir M. M. Tátrai,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sipos, R. Troosters ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2018 m. vasario 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vengrų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 67 ir 82 straipsnių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnio, Konvencijos, įgyvendinančios 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimą tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo (OL L 239, 2000, p. 19, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9), pasirašytos 1990 m. birželio 19 d. Šengene (Liuksemburgas), 54 straipsnio ir 2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/675/TVR dėl atsižvelgimo į apkaltinamuosius nuosprendžius Europos Sąjungos valstybėse narėse naujose baudžiamosiose bylose (OL L 220, 2008, p. 32) išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant bylą, pradėtą Vengrijos teisme dėl kitoje valstybėje narėje priimto ir *res judicata* galią įgijusio apkaltinamojo nuosprendžio Dániel Bertold Lada pripažinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Pamatinio sprendimo 2008/675 2, 5–7 ir 13 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(2) Remdamasi Tamperės Europos Vadovų Tarybos išvadomis, 2000 m. lapkričio 29 d. Taryba priėmė Priemonių programą, skirtą sprendimų baudžiamosiose bylose abipusio pripažinimo principo įgyvendinimui, kurioje numatyta „priimti vieną ar kelis dokumentus, nustatančius principą, pagal kurį valstybės narės teismas turi galėti atsižvelgti į kitų valstybių narių teismų priimtus galutinius nuosprendžius baudžiamosiose bylose, kad galėtų įvertinti teisės pažeidėjo įvykdytus pažeidimus ir nustatyti recidyvą bei nustatyti taikytinos bausmės rūšį bei jos vykdymui reikalingą tvarką“.

<…>

(5) Reikėtų patvirtinti principą, kad valstybės narės kitose valstybėse narėse priimtam apkaltinamajam nuosprendžiui turėtų priskirti teisines pasekmes, lygiavertes jos teismų pagal nacionalinę teisę priimtų apkaltinamųjų nuosprendžių pasekmėms, neatsižvelgiant į tai, ar pagal nacionalinę teisę šios pasekmės laikomos su byla susijusiais faktais ar procesinės arba materialinės teisės klausimais. Tačiau šiuo pamatiniu sprendimu nesiekiama suderinti pagal įvairius nacionalinius teisės aktus priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius ir galiojančius ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius, o pareiga atsižvelgti į kitose valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius egzistuoja tik tiek, kiek pagal nacionalinę teisę atsižvelgiama į ankstesnius nacionalinius apkaltinamuosius nuosprendžius.

(6) Skirtingai nei kitų dokumentų, šio pamatinio sprendimo tikslas nėra vienoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo vykdymas kitoje valstybėje narėje; juo siekiama sudaryti sąlygas tam, kad į vienoje valstybėje narėje priimtą ankstesnį apkaltinamąjį nuosprendį būtų atsižvelgta kitoje valstybėje narėje nagrinėjant naujas baudžiamąsias bylas tiek, kiek į tos kitos valstybės narės teismų priimtus ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius atsižvelgiama pagal tos valstybės narės teisės aktus.

Todėl šiame pamatiniame sprendime nenumatyta pareiga atsižvelgti į ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius tais atvejais, kai, pavyzdžiui, informacijos, gautos pagal taikomus dokumentus, nepakanka, kai nacionaliniai teismai nebūtų galėję priimti apkaltinamojo nuosprendžio dėl veikos, už kurią buvo priimtas ankstesnis apkaltinamasis nuosprendis, arba kai ankstesnė paskirta sankcija nėra numatyta pagal nacionalinę teisinę sistemą.

(7) Kitoje valstybėje narėje priimto apkaltinamojo nuosprendžio pasekmės turėtų būti lygiavertės nacionalinių sprendimų pasekmėms baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo metu, teisminio nagrinėjimo metu ir nuosprendžio vykdymo metu.

<…>

(13) Šiuo pamatiniu sprendimu pripažįstami įvairūs vidaus sprendimai ir procedūros, reikalingi tam, kad būtų atsižvelgta į kitoje valstybėje narėje priimtą ankstesnį apkaltinamąjį nuosprendį. Galimybės peržiūrėti ankstesnį apkaltinamąjį nuosprendį nesuteikimas neturėtų trukdyti valstybei narei prireikus priimti sprendimą, kuriuo tokiam ankstesniam apkaltinamajam nuosprendžiui priskiriamos lygiavertės teisinės pasekmės. Tačiau priimant sprendimą taikomomis procedūromis, atsižvelgiant į laiką, procedūras ar privalomus formalumus, neturėtų būti neįmanoma kitoje valstybėje narėje priimtam ankstesniam apkaltinamajam nuosprendžiui priskirti lygiavertes teisines pasekmes.“

4 Šio pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šio pamatinio sprendimo tikslas – nustatyti sąlygas, kuriomis valstybėje narėje nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje prieš tam tikrą asmenį atsižvelgiama į ankstesnius kitose valstybėse narėse dėl to paties asmens priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius dėl kitų faktų.“

5 To pamatinio sprendimo 3 straipsnyje „Atsižvelgimas naujoje baudžiamojoje byloje į kitoje valstybėje narėje priimtą apkaltinamąjį nuosprendį“ numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad baudžiamojoje byloje prieš tam tikrą asmenį į ankstesnius kitose valstybėse narėse dėl to paties asmens priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius dėl kitų faktų, apie kuriuos buvo gauta informacija pagal taikomus dokumentus dėl tarpusavio teisinės pagalbos arba keitimosi informacija apie teistumą [iš nuosprendžių registrų], būtų atsižvelgta tokia apimtimi, kokia atsižvelgiama į ankstesnius nacionalinius apkaltinamuosius nuosprendžius, ir kad jiems būtų priskirtos teisinės pasekmės, lygiavertės toms, kurios pagal nacionalinę teisę priskiriamos ankstesniems nacionaliniams apkaltinamiesiems nuosprendžiams.

2. 1 dalis taikoma atliekant ikiteisminį tyrimą, teisminio nagrinėjimo metu ir vykdant apkaltinamąjį nuosprendį, visų pirma atsižvelgiant į taikytinas procesines taisykles, įskaitant taisykles, susijusias su <…> bausmės rūšimi bei dydžiu, ir taisykles, reglamentuojančias sprendimo vykdymą.

3. Atsižvelgimo į ankstesnius kitose valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, kaip numatyta 1 dalyje, pasekmės negali būti ankstesnių apkaltinamųjų nuosprendžių ir visų su jų vykdymu susijusių sprendimų užprotestavimas, panaikinimas ar peržiūrėjimas naują bylą nagrinėjančioje valstybėje narėje.

<…>“

Vengrijos teisė

6 *A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény* (1996 m. Įstatymas Nr. XXXVIII dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose, toliau – Įstatymas dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose) 46 straipsnis išdėstytas taip:

„1) Teisingumo ministrui siunčiami pranešimai, į kuriuos atsižvelgiant pripažįstamas užsienio teismų nuosprendžių galiojimas, taip pat užsienio valstybių prašymai perduoti laisvės atėmimo bausmių ar su laisvės atėmimu susijusių priemonių <…> vykdymą ir <…> teisingumo ministras persiunčia juos kompetentingam teismui.

<…>

2) Nuosprendžio, kurį pateikė šiuo tikslu paskirta kitos Europos Sąjungos valstybės narės centrinė institucija, pripažinimo procedūra pradedama ne vėliau kaip iki įrašo nuosprendžių registre panaikinimo, nurodyto valstybės narės pateiktoje informacijoje apie nuosprendį.

3) Jei šiame įstatyme nenustatyta kitaip, teismas vykdo procesą remdamasis 1998 m. Įstatymo dėl Baudžiamojo proceso kodekso [*a büntetőeljárásról szóló 1998 évi XIX. Törvény*] XXIX skyriaus bendrosiomis nuostatomis dėl specialiąja tvarka nagrinėjamų bylų <…>“

7 Šio įstatymo IV antraštinės dalies 1 skyriuje „Užsienio teismo sprendimo galiojimo pripažinimas“ išdėstyti 47 ir 48 straipsniai.

8 Minėto įstatymo 47 straipsnis suformuluotas taip:

„(1) Užsienio teismų priimti galutiniai sprendimai yra lygiaverčiai Vengrijos teismų priimtiems sprendimams, jei užsienio teisme vykęs procesas dėl pažeidėjo ir jam skirta bausmė ar pritaikyta priemonė neprieštarauja Vengrijos teisės sistemai.

<…>

(3) Jeigu Vengrijos teismas pripažįsta užsienio teisme priimtą sprendimą, laikoma, kad dėl padarytos veikos buvo priimtas galutinis sprendimas Vengrijos teisme.

<…>“

9 To paties įstatymo 48 straipsnyje nustatyta:

„1. Teismui priimant sprendimą, privalomos užsienio valstybės teismo konstatuotos faktinės aplinkybės.

2. Nagrinėdamas bylą šis teismas konstatuoja Vengrijos įstatyme numatytus apkaltinamojo nuosprendžio teisinius padarinius. Jeigu užsienio valstybės teismo paskirta bausmė ar priemonė nėra visiškai suderinama su Vengrijos įstatymu, teismas savo sprendime konstatuoja, kokia bausmė ar priemonė taikytina pagal Vengrijos įstatymą, kad ji kuo labiau atitiktų užsienio valstybės teismo paskirtą bausmę ar priemonę, o jeigu pateikiamas prašymas dėl vykdymo, priima sprendimą ir dėl bausmės ar priemonės vykdymo.

3. Skiriant bausmę ar taikytiną priemonę, reikia remtis nusikalstamos veikos padarymo metu taikytinu įstatymu. Jeigu, sprendžiant dėl taikytinos bausmės ar priemonės, pagal Vengrijos įstatymą nagrinėjama veika nebėra laikoma nusikalstama arba už ją turi būti baudžiama švelniau, reikia taikyti šį naująjį įstatymą.

<…>

5. Jei užsienio teismo skirta laisvės atėmimo bausmė dėl jos vykdymo tvarkos ar trukmės nesuderinama su Vengrijos įstatymu, Vengrijos teismas skiria su Vengrijos įstatymu, įskaitant normas, reglamentuojančias bausmės vykdymo tvarką ir lygtinio paleidimo sąlygas, suderinamą bausmę ir nustato jos trukmę, atsižvelgdamas į bausmes, numatytas už tokias pagal Vengrijos baudžiamąjį kodeksą nusikalstamomis pripažįstamas veikas, kuriomis pagrįstas nuosprendis, ir laikydamasis Vengrijos baudžiamajame kodekse nustatytų bausmių skyrimo taisyklių. Jeigu užsienio teismo skirtos laisvės atėmimo bausmės trukmė yra trumpesnė, nei būtų buvusi skirta pagal Vengrijos įstatymą (taip

pat atsižvelgiant į Baudžiamojo kodekso taisykles dėl bausmių sušvelninimo), Vengrijos teismo skirtos laisvės atėmimo bausmės trukmė turi būti tokia pati, kokią nustatė užsienio teismas. Vengrijos teismo skirta bausmė negali būti ilgesnė už užsienio teismo skirtos bausmę.

<…>

7. Vengrijos teismas informuoja Nuosprendžių registro tarnybą apie užsienio teismo nuosprendžio galiojimo pripažinimą.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

10 2016 m. sausio 8 d. D. Lada, Vengrijos pilietis, *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vyner Noištato apygardos teismas, Austrija) buvo nuteistas keturiolikos mėnesių laisvės atėmimo bausme už pasikėsinimą pavogti didelės vertės turtą įsibraunant į patalpas. Šis teismas nusprendė, kad D. Lada turi būti įkaltinas vienuolika mėnesių, ir laisvės atėmimo bausmės vykdymą atidėjo trims mėnesiams.

11 Minėtas teismas nuosprendį priėmė viešame posėdyje, kuriame dalyvavo ir tuo metu suimtas kaltinamasis. Jis pasinaudojo teisine pagalba ir galėjo kalbėti gimtąja kalba dalyvaujant vertėjui.

12 Tas pats teismas Vengrijos teisingumo ministerijai išsiuntė nuosprendį dėl D. Lada.

13 Remdamasi įstatymo dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose 46 straipsniu, Teisingumo ministerija vokiečių kalba surašytus dokumentus perdavė *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathėjaus bendrasis teismas, Vengrija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, turinčiam dalykinę ir teritorinę jurisdikciją vykdyti specialią užsienio teismų sprendimų galiojimo pripažinimo procedūrą.

14 Šis teismas išnagrinėjo gautus dokumentus ir nurodė juos išversti į vengrų kalbą. Per procesą teismas paskyrė gynėją, kad šis padėtų D. Lada, ir konstatavo, kad dėl jo priimtas Austrijos teismo nuosprendis neįtrauktas į Vengrijos nuosprendžių registrą, tačiau yra Europos nuosprendžių registrų informacinėje sistemoje (ECRIS). Teismas taip pat konstatavo, kad laisvės atėmimo bausmė buvo vykdoma.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad tokios specialios pripažinimo procedūros pradžioje reikia išnagrinėti, ar per procesą užsienio valstybės teisme buvo užtikrintos pagrindinės teisės ir laikytasi pagrindinių Vengrijos baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų.

16 Pagal aptariamą specialią tvarką numatyta, kad tam, jog galėtų pripažinti užsienio teismo, šiuo atveju – *Landesgericht Wiener Neustadt* (Vyner Noištato apygardos teismas), priimto sprendimo pasekmes Vengrijoje, nacionalinis teismas turi įvertinti ir, jei reikia, remdamasis užsienio teismo nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, perkvalifikuoti nuteisto asmens padarytą nusikaltimą pagal reikšmingas faktinių aplinkybių susiklostymo momentu galiojusias Vengrijos baudžiamojo kodekso nuostatas.

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jo nagrinėjamoje byloje, jei reikia, taip pat galima performuluoti užsienio teismo nuosprendžio rezoliucinės dalies punktus pagal Vengrijos baudžiamąjį kodeksą, įskaitant skirtos sankcijos rūšį ir dydį, su sąlyga, kad ta sankcija nebus griežtesnė už užsienio teismo nuosprendžiu skirtą bausmę.

18 Todėl, šio teismo teigimu, speciali „užsienio teismų sprendimų pripažinimo“ Vengrijoje procedūra praktiškai reiškia, viena vertus, naują veikų, kurias užsienio teismai jau konstatavo priimtuose nuosprendžiuose, kvalifikavimą ir, kita vertus, užsienio teismo skirtų sankcijų derinimą atsižvelgiant į taikytiną Vengrijos teisę. Taigi jis mano, kad ši speciali pripažinimo procedūra veikia taip, tarsi tai būtų naujas baudžiamasis procesas prieš tomis pačiomis veikomis kaltinamą asmenį.

19 Po šios specialios pripažinimo procedūros teismų priimti nuosprendžiai įtraukiami į duomenis apie atitinkamą asmenį Vengrijos nuosprendžių registre, kad į juos būtų galima atsižvelgti per galimą ateityje vyksiantį Vengrijoje pradėtą baudžiamąjį procesą dėl kitų to paties asmens veikų. Taip pripažintais nuosprendžiais galima, pavyzdžiui, ateityje šį asmenį pagrįstai vertinti kaip recidyvistą.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar speciali užsienio teismuose priimtų sprendimų pripažinimo tvarka, numatyta Įstatymo dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose 46–48 straipsniuose, atitinka Sąjungos teisę, atsižvelgiant, be kita ko, į tarpusavio pripažinimo principą, taikomą teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, taip pat į principą *ne bis in idem*, kurie numatyti Sąjungos pirminėje teisėje.

21 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikti klausimai panašūs į pateiktuosius byloje, kurioje priimtas 2016 m. birželio 9 d. Sprendimas *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423), 2016 m. rugsėjo 14 d. raštu šiam teismui pranešta apie tą sprendimą. Tame sprendime Teisingumo Teismas aiškino 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2009/315/TVR dėl valstybių narių keitimosi informacija iš nuosprendžių registro organizavimo ir turinio (OL L 93, 2009, p. 23) ir 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimą 2009/316/TVR dėl Europos nuosprendžių registrų informacinės sistemos (ECRIS) sukūrimo pagal Pamatinio sprendimo 2009/315 11 straipsnį (OL L 93, 2009, p. 33) taip, kad pagal juos draudžiama taikyti nacionalinės teisės aktą, pagal kurį nustatyta speciali kitos valstybės narės teismo priimto galutinio sprendimo, kuriuo asmuo nuteistas už padarytą nusikalstamą veiką, pripažinimo procedūra.

22 Teisingumo Teismas 2016 m. spalio 12 d. gavo raštą, kuriuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė neatsiimti savo prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nurodė, kad faktinės aplinkybės, dėl kurių priimtas 2016 m. birželio 9 d. Sprendimas *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423), buvo susijusios tik su Austrijoje nuteistam asmeniui priskirtomis Austrijos teismo priimto sprendimo vertimo žodžiu ir raštu, kad tas asmuo galėtų vartoti gimtąją kalbą per specialią nuosprendžio pripažinimo procedūrą, išlaidomis.

23 Be to, *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathėjaus bendrasis teismas) nurodo, kad priėmus šį sprendimą Vengrijos teismai taiko skirtingą praktiką. Taigi kai kurie teismai ir toliau taiko specialią pripažinimo procedūrą, o kiti teismai nutraukė atitinkamų bylų nagrinėjimą arba laukia teisės aktų dėl specialios pripažinimo procedūros pakeitimo.

24 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2016 m. birželio 9 d. Sprendime *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423) Teisingumo Teismas nepriėmė sprendimo dėl Pamatinio sprendimo 2008/675, nors jis svarbus šio teismo nagrinėjamoje byloje, nes tam, kad Vengrijoje vykdant baudžiamąjį procesą dėl asmens būtų galima atsižvelgti į ankstesnius kitose valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius dėl kitomis veikomis kaltinamo to paties asmens, tie užsienio teismų priimti apkaltinamieji nuosprendžiai turi būti prieš tai patvirtinti pagal vidaus teisę, nes be tokio pripažinimo aptariami nuosprendžiai neturi jokios teisinės galios.

25 Šiomis aplinkybėmis *Szombathelyi Törvényszék* (Sombathėjaus bendrasis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar SESV 67 ir 82 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nuteistajam, kurio byla buvo išnagrinėta kitos Europos Sąjungos valstybės narės teisme ir kuriam buvo priimtas galutinis, neskundžiamas ir *res iudicata* galią įgijęs sprendimas, nacionaliniame teisme pagal

nacionalinės teisės aktus iškelti baudžiamąją arba kitokią bylą siekiant „pripažinti“ arba pakeisti užsienio teismo nuosprendžio pasekmes taikant nacionalinę teisę, kad užsienio teismo priimtas nuosprendis būtų prilygintas nacionaliniame teisme priimtam nuosprendžiui?

2. Ar, atsižvelgiant į [Pamatinį sprendimą 2008/675], Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnyje ir [Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo] 54 straipsnyje įtvirtintam *ne bis in idem* principui neprieštarauja remiantis [Įstatymo dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose] 46–48 straipsniais vykdoma procedūra dėl užsienio teismų nuosprendžių, priimtų kitos Sąjungos valstybės narės teisme išnagrinėjus baudžiamąją bylą ir priėmus galutinį ir neskundžiamą sprendimą, „pripažinimo“ Vengrijoje, t. y. procesas dėl to paties asmens ir tos pačios veikos, kurio tikrasis tikslas – ne vykdyti tokį sprendimą, o užtikrinti, kad būtų galima į jį atsižvelgti vėliau iškeltose baudžiamosiose bylose?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

26 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pamatinis sprendimas 2008/675, aiškinamas atsižvelgiant į SESV 82 straipsnį, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybėje narėje asmeniui iškėlus naują baudžiamąją bylą, kurią nagrinėjant norima atsižvelgti į kitos valstybės narės teismo anksčiau priimtą galutinį apkaltinamąjį nuosprendį tam pačiam asmeniui už skirtingas veikas, šis nuosprendis pirmosios valstybės narės teismų pirmiausia būtų pripažintas pagal specialią pripažinimo procedūrą, kaip antai nagrinėjamą šioje byloje.

27 Visų pirma reikia pažymėti, jog Pamatinio sprendimo 2008/675 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jo tikslas – nustatyti sąlygas, kuriomis į ankstesnius valstybėje narėje dėl tam tikro asmens paskelbtus apkaltinamuosius nuosprendžius atsižvelgiama kitoje valstybėje narėje nagrinėjant naują baudžiamąją bylą, iškeltą tam pačiam asmeniui dėl kitų veikų (2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 25 punktas).

28 Tuo tikslu šio pamatinio sprendimo 3 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su jo 5 konstatuojamąja dalimi, valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad tokioje byloje į ankstesnius kitose valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, kuriuos priimant informacija buvo gauta pagal taikomus dokumentus dėl tarpusavio teisinės pagalbos arba keitimosi informacija apie teistumą, pirma, būtų atsižvelgta tiek, kiek pagal nacionalinę teisę atsižvelgiama į ankstesnius nacionalinius apkaltinamuosius nuosprendžius, ir, antra, kad jiems būtų priskirtos pasekmės, lygiavertės toms, kurios pagal šią teisę priskiriamos pastariesiems apkaltinamiesiems nuosprendžiams, kiek tai susiję tiek su faktinėmis pasekmėmis, tiek su procesinės ar materialinės teisės pasekmėmis (2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 26 punktas).

29 Minėto pamatinio sprendimo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šis įpareigojimas taikomas atliekant ikiteisminį tyrimą, teisminio nagrinėjimo metu ir vykdant apkaltinamąjį nuosprendį, visų pirma atsižvelgiant į taikytinas procesines taisykles, įskaitant taisykles, susijusias su nusikalstamos veikos kvalifikavimu, bausmės rūšimi ir dydžiu, ir taisykles, reglamentuojančias nuosprendžio vykdymą. Be to, minėto pamatinio sprendimo 2 ir 7 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad nacionalinis teismas turi galėti atsižvelgti į kitų valstybių narių teismų priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, pavyzdžiui, kad galėtų nustatyti bausmės vykdymui reikalingą tvarką, ir kad šių apkaltinamųjų nuosprendžių pasekmės turėtų būti lygiavertės nacionalinių sprendimų pasekmėms kiekvieno proceso etapo metu (2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 27 punktas).

30 Remiantis tuo, kas išdėstyta, be kita ko, darytina išvada, kad šiame pamatiniame sprendime iš esmės kalbama apie atvejus, kai nauja baudžiamoji byla buvo iškelta asmeniui, kuris anksčiau buvo nuteistas kitoje valstybėje narėje. Sąvoka „nauja baudžiamoji byla“ apima ikiteisminio tyrimo, paties teisminio nagrinėjimo ir apkaltinamojo nuosprendžio vykdymo etapus.

31 Tačiau pagrindinėje byloje, remiantis Teisingumo Teismui pateikta bylos medžiaga, D. Lada neiškelta nauja baudžiamoji byla Vengrijoje, kaip tai suprantama pagal ankstesnį punktą, kurią iškėlus ją nagrinėjančiam nacionaliniam teismui iškiltų klausimas dėl atsižvelgimo į Austrijos teismo priimtą nuosprendį.

32 Vis dėlto, kaip pažymėjo ir generalinis advokatas savo išvados 73 punkte, remiantis sprendimu dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą galima teigti, kad speciali užsienio teisme priimto nuosprendžio pripažinimo tvarka, nustatyta Įstatymo dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose 46–48 straipsniuose, Vengrijos valdžios institucijoms yra išankstinis privalomas etapas, kai Vengrijoje nagrinėjant naują asmeniui iškeltą baudžiamąją bylą norima atsižvelgti į kitos valstybės narės teismo priimtą ankstesnį apkaltinamąjį nuosprendį tam pačiam asmeniui dėl kitų veikų. Taigi dėl to, kad aptariama speciali pripažinimo procedūra yra privaloma norint atsižvelgti į užsienyje priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius asmeniui, kai jam iškeliama nauja baudžiamoji byla, ši speciali pripažinimo procedūra yra neatsiejamai susijusi su Pamatinio sprendimo 2008/675 įgyvendinimu.

33 Todėl siekiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, reikia išaiškinti Pamatinį sprendimą 2008/675 ir patikrinti, ar speciali užsienyje priimto nuosprendžio pripažinimo procedūra, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, nepanaikina šio pamatinio sprendimo veiksmingumo.

34 Remiantis sprendimu dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir Teisingumo Teismui pateikta bylos medžiaga, Įstatymo dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose 46–48 straipsniuose nustatyta išankstinė speciali užsienio teismų priimtų galutinių nuosprendžių pripažinimo procedūra, kurią vykdo kompetentingi Vengrijos teismai ir kurios tikslas – sprendimui, kuriuo pripažįstamas toks nuosprendis, suteikti Vengrijos teismo priimto nuosprendžio padarinius.

35 Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, vykdant šią procedūrą reikia išnagrinėti atitinkamą užsienyje priimtą nuosprendį ir pirmiausia patikrinti, be kita ko, ar per procesą užsienio teisme buvo laikomasi pagrindinių teisių. Paskui, kaip minėta šio sprendimo 18 punkte, jurisdikciją turintis teismas privalo, jei reikia, perkvalifikuoti pažeidimą pagal faktinių aplinkybių susiklostymo momentu galiojusios redakcijos Vengrijos baudžiamąjį kodeksą ir pakeisti kitos valstybės narės skirtos bausmės ar taikytinos priemonės rūšį ar dydį, jei ji ne visiškai atitinka numatytąją Vengrijos teisėje.

36 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 75 punkte, Pamatinis sprendimas 2008/675 padeda skatinti tarpusavio pasitikėjimą Europos teisingumo erdvėje, nes ugdo teisminę kultūrą, dėl kurios iš esmės atsižvelgiama į ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius, priimtus kitoje valstybėje narėje.

37 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama pripažinimo procedūra, pagal kurią nustatyta pareiga, kiek tai susiję su ankstesniu kitos valstybės narės teismo priimtu apkaltinamuoju nuosprendžiu, patikrinti, ar tas teismas laikėsi atitinkamo asmens pagrindinių teisių, gali, jeigu nėra ypatingų aplinkybių, paneigti tarpusavio pasitikėjimo principą ir dėl tos priežasties vieną iš Pamatiniame sprendime 2008/675 nustatytų tikslų (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 191 punktą ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 punktą).

38 Konkrečiai kalbant, šiuo pamatiniu sprendimu siekiama, kaip nurodyta jo 2 konstatuojamojoje dalyje, įgyvendinti nuosprendžių ir teismų sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principą, įtvirtintą SESV 82 straipsnio 1 dalyje, pakeitusioje ES 31 straipsnį, kuriuo remiantis priimtas šis pamatinis sprendimas. Pagal šį principą draudžiama, kad pagal minėtą pamatinį sprendimą

atsižvelgiant į kitoje valstybėje narėje anksčiau priimtą apkaltinamąjį nuosprendį būtų taikoma nacionalinė išankstinio pripažinimo procedūra ir kad tas nuosprendis dėl to būtų peržiūrėtas (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 36 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

39 Būtent todėl Pamatinio sprendimo 2008/675 3 straipsnio 3 dalyje aiškiai uždrausta iš naujo nagrinėti, kaip pagrindinės bylos atveju, kitose valstybėse narėse anksčiau priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, – turi būti atsižvelgiama į tokius nuosprendžius, kokie buvo paskelbti (pagal analogiją žr. 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 37 punktą).

40 Tokiomis aplinkybėmis, net jeigu Pamatiniu sprendimu 2008/675 draudžiamas nagrinėjimas iš naujo, kaip antai aptariamas pagrindinėje byloje, po kurio nusikaltimas gali būti perkvalifikuotas ir pakeista kitoje valstybėje narė skirta bausmė, reikia konstatuoti, kad šiuo pamatiniu sprendimu valstybei narei, kurioje nagrinėjama nauja baudžiamoji byloje, nedraudžiama tiksliai nustatyti konkrečią tvarką, kaip atsižvelgti į toje kitoje valstybėje narėje anksčiau priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius, tačiau jos vienintelis tikslas yra nustatyti, ar galima tiems nuosprendžiams suteikti teisines pasekmes, kurios būtų lygiavertės pasekmėms, kurios suteikiamos ankstesniems pagal vidaus teisę priimtiems nacionaliniams nuosprendžiams.

41 Ši išvada patvirtinama šio pamatinio sprendimo 13 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nustatyta, kad galimybės peržiūrėti ankstesnį apkaltinamąjį nuosprendį nesuteikimas neturėtų trukdyti valstybei narei prireikus priimti sprendimą, kuriuo tokiam ankstesniam apkaltinamajam nuosprendžiui priskiriamos lygiavertės teisinės pasekmės.

42 Iš tiesų, kaip nustatyta šio pamatinio sprendimo 5 konstatuojamojoje dalyje, juo „nesiekiama suderinti pagal įvairius nacionalinius teisės aktus priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius ir galiojančius ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius, o pareiga atsižvelgti į kitose valstybėse narėse priimtus apkaltinamuosius nuosprendžius egzistuoja tik tiek, kiek pagal nacionalinę teisę atsižvelgiama į ankstesnius nacionalinius apkaltinamuosius nuosprendžius“.

43 To paties pamatinio sprendimo 6 konstatuojamojoje dalyje šiuo klausimu pasakyta, kad jame „nenumatyta pareiga atsižvelgti į ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius tais atvejais, kai, pavyzdžiui, informacijos, gautos pagal taikomus dokumentus, nepakanka, kai nacionaliniai teismai nebūtų galėję priimti apkaltinamojo nuosprendžio dėl veikos, už kurią buvo priimtas ankstesnis apkaltinamasis nuosprendis, arba kai ankstesnė paskirta sankcija nėra numatyta pagal nacionalinę teisinę sistemą“.

44 Todėl net jeigu šiuo pamatiniu sprendimu valstybei narei nedraudžiama, jei reikia, priimti sprendimą, kuriuo ankstesniam kitoje valstybėje narėje priimtam apkaltinamajam nuosprendžiui suteikiamos lygiavertės teisinės pasekmės, tokio sprendimo priėmimas vis dėlto bet kuriuo atveju negalėtų reikšti, kad taikoma nacionalinė išankstinio pripažinimo procedūra, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje (pagal analogiją žr. 2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Beshkov*, C-171/16, EU:C:2017:710, 38 punktą).

45 Be to, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 86 punkte, priimant sprendimą, kuriuo ankstesniam kitoje valstybėje narėje priimtam apkaltinamajam nuosprendžiui suteikiamos lygiavertės teisinės pasekmės (apie jį kalbama Pamatinio sprendimo 2008/675 13 konstatuojamojoje dalyje), turi būti nagrinėjamas atskirai kiekvienas konkretus atvejis. Ši galimybė nepateisina specialios pripažinimo procedūros taikymo kitoje valstybėje narėje priimtiems apkaltinamiesiems nuosprendžiams, tačiau, viena vertus, yra reikalinga siekiant atsižvelgti į tuos nuosprendžius, kai nagrinėjama nauja baudžiamoji byla, ir, kita vertus, gali lemti padaryto nusikaltimo ir skirtos bausmės perkvalifikavimą.

46 Beje, 2016 m. birželio 9 d. Sprendime *Balogh* (C-25/15, EU:C:2016:423, 53 ir 55 punktai) Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Sprendimas 2009/316 turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriuose nustatyta speciali

užsienio sprendimų pripažinimo procedūra, kaip antai numatyta Vengrijos įstatymo dėl tarptautinės savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose 46–48 straipsniuose, nes, be kita ko, tokia procedūra, kuri vyksta prieš įtraukiant šiuos apkaltinamuosius nuosprendžius į nuosprendžių registrą ir kurią vykdant šie nuosprendžiai turi būti perduodami ir išverčiami, gali gerokai sulėtinti tokį įtraukimą, apsunkinti keitimąsi informacija tarp valstybių narių, padaryti neveiksmingą Sprendime 2009/316 numatytą kompiuterizuoto vertimo mechanizmą ir taip sutrukdyti pasiekti Pamatiniu sprendimu 2009/315 ir Sprendimu 2009/316 siekiamus tikslus.

47 Šiuo atveju reikia pripažinti, kad Pamatinis sprendimas 2009/315 ir Pamatinis sprendimas 2008/675 yra glaudžiai susiję. Iš tikrųjų svarbu, kad valstybių narių kompetentingos institucijos rūpestingai ir vieningai bendradarbiautų keisdamosi informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius, kad būtų išvengta atvejų, kai nacionalinės teisminės institucijos, nagrinėdamos naują baudžiamąją bylą, iškeltą asmeniui, dėl kurio kitų veikų jau buvo priimti apkaltinamieji nuosprendžiai kitų valstybių narių teismuose, priima sprendimą negalėdamos atsižvelgti į šiuos ankstesnius apkaltinamuosius nuosprendžius. Todėl nacionalinės procedūros, galinčios daryti neigiamą įtaką tokiam rūpestingam keitimuisi informacija, prieštarauja tiek Pamatiniam sprendimui 2009/315, aiškinamam atsižvelgiant į Sprendimą 2009/316, tiek Pamatiniam sprendimui 2008/675.

48 Tuo remiantis darytina išvada, kad Pamatinį sprendimą 2008/675, siejamą su SESV 82 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybėje narėje asmeniui iškėlus naują baudžiamąją bylą, kurią nagrinėjant norima atsižvelgti į kitos valstybės narės teismo anksčiau priimtą galutinį apkaltinamąjį nuosprendį tam pačiam asmeniui dėl skirtingų veikų, šis nuosprendis pirmosios valstybės narės teismų pirmiausia būtų pripažintas pagal specialią pripažinimo procedūrą, kaip antai nagrinėjamą šioje byloje.

Dėl antrojo klausimo

49 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/675/TVR dėl atsižvelgimo į apkaltinamuosius nuosprendžius Europos Sąjungos valstybėse narėse naujose baudžiamosiose bylose, siejamą su SESV 82 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama, jog valstybėje narėje asmeniui iškėlus naują baudžiamąją bylą, kurią nagrinėjant norima atsižvelgti į kitos valstybės narės teismo galutinį apkaltinamąjį nuosprendį, anksčiau priimtą tam pačiam asmeniui dėl skirtingų veikų, šis nuosprendis pirmosios valstybės narės teismų pirmiausia būtų pripažintas pagal specialią pripažinimo procedūrą, kaip antai nagrinėjamą šioje byloje.

Parašai.